

medsebojno razmerje določilo. Transvalcem se je odslej godilo zopet dobro, in imetje se jim je množilo, ker je izvoz vsako leto bil večji od uvoza. Prodaja se volna, kože, tobak, srebro, baker, slonova kost, zrnje, nojsko perje (noj je največji ptič), najglavnejše svote pa donša zlato. Od l. 1890. sem pa so našli v svoji deželi toliko novih zlatih rud, da so l. 1898. dobili že 122.930 kil jako čistega zlata, in je izvoz samo te rude imenovano leto jim dal 143 mil. gld. Nikjer na vsem svetu ne pridobiva se toliko zlata, kakor tukaj, in veščaki trdijo, da ga bode še čez desetletja tukaj največ. Kaj se je toraj čuditi, če so Angleži zadnja leta kar trumoma vrel v Transval, tako da znaša število prebivalstva, ki ga je bilo l. 1886. pol mil., danes dober milijon. Od teh je prvotnih posestnikov, namreč nizozemskih kmetov ali burov, kakor se imenujejo, le kakih 89.000, na 300.000 je črnih, ostali pa so zraven nekolicin Nemcev sami Angleži; teh je torej danes že mnogo več, nego burov samih. Dobri buri se vseljevanju Angležev niso ustavljali, ker v izvrstnih razmerah tem le niso zavidali k dobičku, ki so ga pri njih iskali, in ker so vsled zakonov bili vendar oni gospodarji v deželi; inozemec namreč ne uživa nikjer tistih pravic, kakor domačin.

Več let sem je bilo razmerje med Anglijo in Transvalom vsaj povoljno, ali odkar so postali zlati viri v tej deželi tako obilni, začelo je postajati drugače. Lakomnost angležka se namreč ni več dala brzdati, in hrepenenje po transvalskih rumenih zakladih je porodilo trden sklep, teh zakladov se polastiti. Zraven tega so si Angleži v politični načrt zapisali, da hočejo v Afriki imeti nepretrgano zemljišče od izliva Nila dol do južnega konca črnega dela sveta. Seveda kar tako naravno reči, kaj se hoče, to je vendar presramotno; tako dela ropar, ki za grmom čaka potnika; torej si je treba nekaj izmisliti, kar dovede do prepira in po prepiru menda do cilja. Zato so Angleži svoje transvalske naselnike že pred par leti naščuli, da se vedejo, kakor bi bili oni gospodarji. In mislili so si tako dalje: buri tega ne bodo pripuščali, nato pritožbe angležkih naseljenikov pri nas v Angliji, mi se seveda moramo za brate v Transvalu potegniti, in sicer bomo zanje zahtevali tiste pravice, kakoršne imajo buri; če se buri udajo, je transvalska država vsled večine angležkih naseljenikov naša, če se pa ne udajo, bode pa nam vojska naklonila zlato deželo. Ali to ni zvito iztuhano? Da pa imajo tem več pravice, vtikati se v notranje stvari tuje države, trdijo sedaj Angleži, seveda lažljivo, da jim to pravico daja omenjena pogodba iz l. 1884, ki njim pre pripozna nekako nadvlado ali pokroviteljstvo nad Transvalci.

Kako se bo stvar razvila, bo pokazala prihodnost. Ne le Transval, ampak tudi Oranje in Natal razumeta položaj in sta pripravljeni vse žrtvovati, da se skupni sovražnik odbije in da osnujejo imenovane tri države, ki so

Dal mi je dostojno pokojnino, in še zdaj živim svoje stare dni pri njem v miru in pokoji. Jaz sem mu pomogel. Raca na vodi, nisem-li velik duh?

Epilog.

Nekoč je rekel neki pesnik: «Kar je namenjeno večno živeti, mora stopiti prej v življenje.»

Razvidno, da je to mislil o meni, bodi si, da sem mu takrat vsaj prišel na misel, bodi si, da sem mu dal povod te globoke misli. Pesniki namreč malokdaj imajo nove klobuke.

Zbral sem torej vse svoje stare sile in spisal to dogodbo o sebi samem v nadi, da bodem, kakor mi tudi pristojna, večno živel, med sodobniki in med potomci. Kadar umrjem, razpošljem posebej parte, in prepričan sem, da se mojega pogreba vdeleži vsa sodobna mladež, cvet umetnosti in vede — klobuki stari in novi, neomadeževani in zamazanci, da bodem obžalovan in oplakan srčno od vseh — —.

si po jeziku sestre, jedno zvezno državo. Ta misel v braniteljih moč podvaja, in Angležem, dasi so močnejši, utegne se še goditi prav slabo; če pa bi Nizozemce končno vendar premogli, bode jim ta zmaga silno draga. Afriške tri države naberejo v vojni na 50.000 mož belokožcev, okoli 90.000 črnih in imajo nekaj nad 50 topov na razpolago. To je seveda malo proti vojni sili Angležev, ki morejo v Afriko odposlati do 325.000 mož in imajo vsakovrstnih topov na izobilje; mornarica v tem boju ne bo prišla v poštev. Ali pomisliti je tudi, da se buri vojskujejo doma in so izvrstni vojaki. Veliki so, močni, trezni, jako pogumni, vrhu tega še dobri jahalci in sigurni strelci.

Kar na svetu misli pošteno, sočuvstvuje z buri in želi, da bi lakomni Angleži najmanje nič ne opravili. Tudi mi želimo afriškim kmetom najboljši uspeh.

Politični shod pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah.

V lepem vremenu in ob obilni udeležbi je zborovalo dne 8. oktobra v prostorih gsp. Peklarja politično društvo za ta okraj. Shod otvori predsednik g. G. pozdravljajoč navzoča gg. dr. Pipuša in Kača, ki sta se blagohotno odzvala njegovemu pozivu, in mnogostevilne udeležence. Nato jih je navduševal k ljubezni do slovenskega materinskega jezika, kar je bilo prav primerno za ta kraj, ker šetukaj mnogoteri in še celo kakor ves obstekel išče svojega zveličanja v nemškem jeziku in zmetuje jezik svoj domači. In kakor kladivo padale in udarjale so besede govornikove, kakor: človeka obsodimo, kateri svoje matere ne spoštuje; obsodbe in zaničevanja je vreden, kdor zaničuje jezik, ki ga je mati učila. Dokler se še jezik domači glasi, še čast naroda slavi. Slovenc, ki jezik svoj zaničuje, je podoben kmetu, ki je slekel kmečko obleko in se zavil v gosposko, in ni ne kmet ne gospod, podoben pogreti jedi, preoblečenemu vranu. Svoj jezik ljubite, tuj jezik spoštujte! Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.

Kot drugi govornik je nastopil gospod dr. Pipuš. V lepem, mirnem in stvarnem govoru nam je pojasnil, kako se tujci, naši sovražniki vedno bolj v nas zarivajo in nas izpodrivajo v vseh stiskah, na vseh črtah, okoriščajo se z našim denarjem, za nas pa, ko nas zaničujejo, kar nič ne skrbijo. Treba torej, da lastni naši sinovi na naši zemlji zagospodarijo. Da torej krivice od sebe odvrnemo in samosvoji postanemo, zahtevati moramo po svojih poslancih splošno, enako in neposredno volilno pravico, če že ne slovensko, pa vsaj jugoslovansko vseučilišče, slovensko nadsodišče ločeno od graškega, poseben namestniški oddelek in poseben deželni šolski svet.

Predsednik predlaga resolucije, katere se sprejmo in sicer:

1. Celjska policija naj se podržavi; 2. proti socijaldemokratskemu učitelju Hórvateku protestujemo; 3. utrdi se zveza Slovencev in Hrvatov; 4. pozdravlja se zadnji sklep državnozbornske desnice skupnosti in edinosti; 5. shod opozarja slov. poslance, naj se čim prej onemogoči pot uvažanju italijanskega vina.

Veliko zanimanja pa so kazali naši kmetje za govor gsp. Kača, ki je razpravljaval v poljudni besedi o koristi in potrebi kmetijskih zadrug. «Zadruga! to pa to!» In gnetli so se skupaj in bliže. Povdarjal je govornik, da kmet zdaj mnogo bolj tlačani, kakor za prave tlake, in da mu od nikoder ni pomoči, niti od države ne, zato si mora sam pomagati. In to doseže v skupni moči, v združenju, po gospodarskih zadrugah. Skupno si lahko polja, živino in gospodarske pridelke zboljšujejo in množijo, zavarujejo, za dražjo ceno oddajajo, in zopet dosežejo večjo imovitost. — In še tisti večer je pristopilo 41

udov, osnovali smo zadrugo in še izvolili ves odbor, načelniški, nadzorniški in razsodiščni in upanja polni gledamo zdaj v boljšo bodočnost.

Državni zbor.

Državni zbor je z lastnoročnim cesarjevim pismom na grofa Claryja zaključen. Prihodnje zasedanje se otvori, kakor je že določeno dne 18. oktobra. Ker se je državni zbor zaključil, mora se pri otvoritvi novega zasedanja voliti nanovo predsedstvo. Razgrajski Nemci hočejo tudi jednega zastopnika, in kakor vse kaže, bo se dala mehka desnica pregovoriti. Prej opozicija nikdar ni imela svojega zastopnika v predsedništvu, ko so vladali Nemci v državnem zboru, zakaj bi torej sedaj Slovani morali drugače ravnati? Le ne bodimo premehki!

Grof Clary se posvetuje.

Grof Clary je izmed slovenskih politikov poklical k sebi na posvetovanje kranjska poslanca Povšeta in pr. Ferjančiča in stajarska poslanca viteza Berksa ter dr. Serneca. Mi ne vemo sicer osebno, kaj sta rekla osebno naša stajarska poslanca grofu Clary-ju, a prepričani smo, da mu nista mogla drugega reči, nego, da stajarski Slovenci zvesto čutijo s Čehi, da se bodo bojevali za njihove pravice in da se ne bojé opozicije, kajti njim se v opoziciji ne more slabše goditi kot sedaj. V opoziciji homo vsaj smeli odkrito povedati, kako se nam godi, česar dosedaj nismo smeli iz različnih višjih ozirov.

Čujte, slovenski kmetje!

Nemce je začelo jeziti, da spodnje-stajarski Slovenci nočejo nič več vedeti o Gradcu in da zahtevajo za južni Štajar samoupravo. Posebno jim ni prav, da jim naši poslanci odkrivajo, kako malo skrbijo Nemci v Gradcu v gospodarskem oziru za nas Slovence. Ko je zadnjič govoril dr. Rosina v tem smislu na jareninskem shodu, napadati so ga začeli nemški listi ter rekli, da to ni res, da bi Nemci ne skrbeli za nas v gospodarskem oziru. Poglejmo si celo stvar zopet jedenkrat! Ako mislijo Nemci, da že dovolj skrbijo za nas v gospodarskem oziru, ako pobirajo od Slovencev visoke davke, potem seveda dr. Rosina ni imel prav, kajti gledé pobiranja davkov skrbijo Nemci v Gradcu res vzgledno za nas! V vsakem drugem oziru pa je imel dr. Rosina prav.

Nemci v Gradcu nimajo srca za spodnje-stajarske Slovence. Že 100 let prosijo Slovenci za uravnavo Pesnice, a nič se ne zgodi, leto za letom prosijo Slovenci za uravnavo Sotle, a še tudi ni prišlo čez pogajanja. Nemcem na Gornjem in Srednjem Štajarju pa se uredi vsak bistrejši potok. Nam dežela ne zida deželni cest, kakor Nemcem, mi si jih moramo sami po okrajih in občinah. Nemcem dajejo denar za gledališča, za jahališča, za drsališča, da se v njem zabavajo nemški gospodiči in gospice, Slovincem ne dovolijo niti jedne meščanske šole za njih ukazeljno deco. Za nemške dijake ustanavljajo v Celji stipendije, v Ptujtu Studentenheim, za slovenske dijake se ne brigajo, ako še tako gladujejo. Slovenec se ne vzame v deželno službo, ampak rajši hodijo na Prusko po deželne uradnike. Tako se je zgodilo na vinarški šoli v Mariboru. In vendar jo plačujejo tudi slovenski groši. Vinogradnikom grozijo sedaj s kaznijo, ako ne popravijo cest med vinogradi, da se bo nemška gospoda lažje vozila v svoje vinograde, ki jih ima že tu in tam na naši zemlji. Kmetijska družba ne pozna Slovencev, pač pa nemško gospodo po Spodnjem Štajarjem, katerim skrbi za posle s tem, da jih obdaruje. Kje je torej ista skrb Nemcev v gospodarskem oziru za Slovence? Nikjer, zato pa je celo prav, da kličemo: Proč od Gradca, proč od Nemcev!